

ISSN 2544-591X

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2019

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2019

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 grudnia: rosnące koszty Igrzysk Olimpijskich w Tokio.

Wyniki audytu pokazały, że wydatki poniesione przez japoński rząd na organizację Igrzysk Olimpijskich w Tokio mogą przekroczyć 9,7 miliarda USD. Łączna suma wydatków rządowych na wszystkie projekty związane z organizacją IO jest siedmiokrotnie wyższa niż pierwotnie zakładano. Japoński rząd nie chce udostępnić wszystkich informacji dotyczących finansowania imprezy. Całkowity koszt igrzysk współfinansowanych przez Władze Metropolitalne Tokio oraz Komitet Organizacji Igrzysk w Tokio może przekroczyć 12,4 miliarda USD.

7 grudnia: premier Abe odkłada plan rewizji konstytucji.

Spadek popularności rządu premiera Abe wywołany skandalem związanym z finansowaniem wiosennych uroczystości publicznych zmusił Partię Liberalno-Demokratyczną do porzucenia planu wprowadzenia zmian w konstytucji w roku 2020. Krytyka pod adresem rządu doprowadziła do zablokowania debaty nad kształtem rewizji ustawy zasadniczej.

10 grudnia: Japonia rozważa zaproszenie prezydenta Iranu.

Premier Abe Shinzō potwierdził możliwość przyjazdu prezydenta Iranu Hassana Rouhaniego do Tokio. Premier Abe zabiega o utrzymanie porozumienia nuklearnego podpisanego w roku 2015, które zostało zerwane przez Stany Zjednoczone. Władze w Waszyngtonie wyraziły poparcie dla wizyty Rouhaniego.

WIZYTA PREZYDENTA IRANU W JAPONII

Najważniejszym wydarzeniem w grudniu była zorganizowana w krótkim czasie wizyta prezydenta Iranu Hassana Rouhaniego. Warto również zwrócić uwagę na postępy w rozmowach pomiędzy Japonią a Koreą Południową i pierwsze od 15 miesięcy spotkanie wysokiego szczebla premiera Abe Shinzō z prezydentem Moonem Jae-inem.

12 grudnia: krytyka pod adresem Japonii na szczycie klimatycznym w Madrycie. Podczas szczytu klimatycznego w Madrycie Japonia dwukrotnie otrzymała satyryczną nagrodę „skamieliny dnia”. Nagroda jest przyznawana przez sieć CAN (Climate Action Network), zrzeszającą ponad 950 międzynarodowych organizacji pozarządowych, zajmujących się walką z globalnym ociepleniem. Pierwsza skamielina została przyznana po konferencji prasowej, na której minister gospodarki Kajiyama Hiroshi stwierdził, że japoński rząd nadal będzie promował energetykę węglową w państwach rozwijających się. Drugą nagrodę otrzymał minister środowiska Koizumi Shinjirō, który nie był w stanie przedstawić planu ograniczania węgla w japońskim koszyku energetycznym. Sieć CAN skrytykowała japońską delegację za mało ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych.

13 grudnia: premier Abe przekłada wizytę w Indiach. Japoński rząd podjął decyzję o przełożeniu wizyty premiera Abe w stanie Asam. Powodem decyzji są protesty w północno-wschodnich Indiach związane z wprowadzeniem zmian prawnych, przyznających obywatelstwo mniejszościom narodowym z wyłączeniem mniejszości muzułmańskich.

17 grudnia: postęp w rozmowach japońsko-koreańskich. W Tokio doszło do pierwszych rozmów wysokiego szczebla pomiędzy przedstawicielami Japonii i Korei Południowej od wprowadzenia ograniczeń w handlu półprzewodnikami. Japonia domaga się wprowadzenia ściślejszej kontroli koreańskiego eksportu materiałów strategicznych, które mogą być wykorzystywane w produkcji broni. Negocjatorzy obu państw potwierdzili postęp w rozmowach i zgodzili się na organizację kolejnej tury w Seulu. Rzecznik japońskiego rządu Suga Yoshihide stwierdził jednak, że nie spodziewa się szybkiego przełomu w dialogu z Koreą Południową.

18 grudnia: projekt ustawy mającej na celu poprawę relacji z Japonią w koreańskim parlamencie. Grupa posłów złożyła w parlamencie Korei Południowej projekt ustawy mającej na celu naprawę relacji z Japonią. Projekt zakłada stworzenie systemu dobrowolnych darowizn dla koreańskich pracowników wykorzystywanych w czasie japońskiej okupacji z którego będą mogły korzystać japońskie i koreańskie przedsiębiorstwa. Przedstawiciele rządu w Tokio nie skomentowali inicjatywy ustawodawczej.

19 grudnia: spotkanie ministrów obrony Chin i Japonii. Była to pierwsza wizyta japońskiego ministra obrony w Chinach od dziesięciu lat. Minister Kōno Tarō oraz jego odpowiednik Wei Fenghe rozmawiali o uruchomieniu regularnego dialogu ds. bezpieczeństwa. Najważniejsze tematy wymagające dwustronnej koordynacji to sytuacja na Morzu Wschodniochińskim. W roku 2019 ponad 1000 chińskich jednostek wpłynęło na wody w pobliżu spornych wysp Senkaku. Chiny są

zaniepokojone możliwością rozmieszczenia amerykańskich pocisków balistycznych średniego zasięgu na terenie Japonii.

20 grudnia: japoński rząd ponownie zwiększa wydatki zbrojeniowe. Japoński rząd zatwierdził rekordowy budżet obronny w wysokości 48,5 miliarda USD. Ministerstwo Obrony planuje zwiększenie zdolności obronnych w przestrzeni kosmicznej oraz zwiększenie wydatków na cyberbezpieczeństwo. Siły Samoobrony otrzymają środki na zakup urządzeń wykrywających zakłócenia elektromagnetyczne wokół japońskich satelitów oraz monitorujących obiekty w przestrzeni kosmicznej. Ministerstwo planuje również zwiększenie liczby członków jednostki do walki z zagrożeniami cybernetycznymi.

21 grudnia: Japonia znosi część sankcji nałożonych na Koreę Południową. Japońskie Ministerstwo Handlu poinformowało o zniesieniu części ograniczeń w eksporcie technologicznym do Korei Południowej. Decyzja dotyczy firm eksportujących fotorezysty, czyli materiały światłoczułe wykorzystywane w produkcji półprzewodników. Decyzja jest oznaką dobrej woli przed rozpoczęciem rozmów wysokiego szczebla.

21 grudnia: wizyta prezydenta Iranu w Japonii. Prezydent Hassan Rouhani zwrócił się do japońskiego rządu o wsparcie gospodarcze w celu uratowania porozumienia nuklearnego i wsparcie w procesie zniesienia sankcji nałożonych na Iran przez Stany Zjednoczone. Rząd w Teheranie będzie zabiegał o utrzymanie przyjacielskich relacji z Japonią i dalszy rozwój współpracy gospodarczej. Irański przywódca nie wykluczył rozpoczęcia rozmów ze Stanami Zjednoczonymi, jeżeli rząd w Waszyngtonie zaprezentuje dobrą wolę. Premier Abe ponownie powtórzył swoją prośbę o unikanie działań sprzecznych z porozumieniem z roku 2015 oraz prowadzących do eskalacji napięcia na Bliskim Wschodzie. Prezydent Rouhani wyraził poparcie dla japońskiego planu wysłania Sił Samoobrony w celu patrolowania żeglugi w pobliżu Cieśniny Ormuz.

24 grudnia: spadek popularności premiera Abe. W najnowszych badaniach opinii publicznej liczba obywateli niezadowolonych z działań rządu premiera Abe była większa niż liczba jego zwolenników. Spadek poparcia jest wynikiem skandalu związanego z organizacją imprez finansowanych ze środków budżetowych, na które mieli być zapraszani głównie zwolennicy partii rządzącej. Badanie pokazało również wzrost popularności Ishiby Shigeru, jednego z głównych przeciwników premiera Abe wewnątrz Partii Liberalno-Demokratycznej.

24 grudnia: trójstronny szczyt Japonii, Chin i Korei Południowej. Premier Abe spotkał się z sekretarzem Xi Jinpingiem. Obaj przywódcy będą działać w celu dalszego polepszenia relacji. Premier Abe ponownie przedstawił swoje obawy dotyczące sytuacji w Hong-Kongu oraz mniejszości etnicznych w prowincji

Xinjiang. Podczas szczytu doszło do pierwszych od piętnastu miesięcy rozmów pomiędzy japońskim przywódcą a prezydentem Korei Południowej Moonem Jaem. Pomimo tego, że szefowie rządów potwierdzili chęć rozwiązania sporu w relacjach dwustronnych, nie udało im się przedstawić nowych propozycji dotyczących najważniejszych kwestii spornych. Premier Abe zwrócił się o interwencję koreańskiego rządu w sprawie wyroków sądowych, nakazujących japońskim firmom wypłatę odszkodowań. Prezydent Moon stwierdził, że problem ten powinien zostać rozwiązany jak najszybciej. Trójstronny szczyt w Chengdu zakończył się potwierdzeniem konieczności wzmocnienia współpracy trójstronnej dotyczącej denuklearyzacji Korei Północnej. Trzy państwa mają również przyspieszyć negocjacje dotyczące Wszechstronnego Regionalnego Partnerstwa Gospodarczego (RCEP).

25 grudnia: prefektura Saga nie zgadza się na przyjęcie statków powietrznych Osprey. Pomimo obaw związanych z zagrożeniami bezpieczeństwa wokół baz wojskowych władze prefektury Chiba wyraziły zgodę na rozmieszczenie statków powietrznych typu Osprey na okres pięciu lat w mieście Kisarazu. Ministerstwo Obrony musiało jednak zrezygnować z podobnych planów w prefekturze Saga, gdzie prywatni właściciele nie zgodzili się na budowę nowych budynków na swojej ziemi.

27 grudnia: rząd zatwierdza operację wysłania Sił Samoobrony na Bliski Wschód. Japoński rząd zatwierdził plan wysłania niszczyciela Japońskich Sił Samoobrony w pobliże Cieśniny Ormuz. Japoński niszczyciel wyposażony w śmigłowiec wywiadowczy ma wypłynąć w lutym 2020 roku. Celem misji jest zbieranie informacji o bezpieczeństwie żeglugi statków handlowych. W operacji ma wziąć udział około 260 żołnierzy Sił Samoobrony. Japońska operacja ma status misji badawczej, który nie wymaga zgody japońskiego parlamentu na wysłanie jednostek. Pomimo prośby władz w Waszyngtonie japoński rząd nie zgodził się na przystąpienie do operacji Sentinel.

31 grudnia: porozumienie handlowe pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Japonią wchodzi w życie. Umowa handlowa ma zapewnić producentom żywności ze Stanów Zjednoczonych lepszy dostęp do japońskiego rynku. Porozumienie znosi cła na produkty o wartości 7,2 miliardów USD. Japońskie cła na import wołowiny ze Stanów zostały zmniejszone z 38,5% do 26,6%. Do roku 2033 mają zostać zmniejszone do 9%.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

3 grudnia: instalacja demonstracyjna sieci Smart Grid. Japońska Organizacja Rozwoju Technologii Energetycznych i Przemysłowych (NEDO) przedstawiła postępy w budowie demonstracyjnej instalacji sieci Smart Grid w Polsce. Japońska korporacja Hitachi dokonała prezentacji działania systemu ochrony instalacji przesyłowej SPS (Special Protection Scheme). Celem automatycznego systemu SPS jest ochrona przed przeciążeniem sieci. Japońska instalacja ma być elementem strategii rozwoju alternatywnych źródeł energii w Polsce. Partnerami projektu są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. oraz grupa Energa.

5 grudnia: seminarium dotyczące relacji węgiersko-japońskich w Tokio. Węgierskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zorganizowało w Tokio seminarium dotyczące historii współpracy gospodarczej i przemysłowej z Japonią. Minister spraw zagranicznych Péter Szijjártó stwierdził, że relacje dwustronne są lepsze niż kiedykolwiek wcześniej. Minister zaznaczył, że japońskie spółki były jednymi z pierwszych, które inwestowały na Węgrzech w latach 1989-1990.

6 grudnia: otwarcie Instytutu Kultury Węgierskiej w Tokio. Minister spraw zagranicznych Péter Szijjártó wziął udział w uroczystym otwarciu Instytutu Kultury Węgierskiej w Tokio w ramach obchodów 150. rocznicy nawiązania relacji dyplomatycznych z Japonią. Jest to 26 instytut kultury węgierskiej na świecie. Dodatkowo prezydent Viktor Orbán w ramach swojej wizyty w Tokio wziął udział w otwarciu [wystawy dzieł sztuki](#) udostępnionych przez Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie oraz Węgierską Galerię Narodową. W otwarciu wzięli udział członkowie rodziny cesarskiej.

7 grudnia: premier Viktor Orbán z wizytą w Japonii. Przywódcy Japonii i Węgier zgodzili się rozszerzyć współpracę gospodarczą i współpracę ds. bezpieczeństwa. Premier Abe stwierdził, że Japonia będzie pomagać Węgrom w osiągnięciu wzrostu gospodarczego przy wykorzystaniu zaawansowanych technologii. Wyraził również nadzieję na to, że Węgry będą odgrywać rolę „łącznika pomiędzy Azją a Europą”. Premier Węgier podziękował japońskiemu przywódcy za wysiłki zmierzające do zwiększenia japońskich inwestycji z sektora wysokich technologii na Węgrzech. Viktor Orbán zaprosił Premiera Abe do złożenia oficjalnej wizyty na Węgrzech.

9 grudnia: przygotowania do wizyty premiera Mateusza Morawieckiego w Japonii. W dniach 20-21 stycznia 2020 roku premier Mateusz Morawiecki ma odbyć oficjalną wizytę w Japonii. W celu przygotowania agendy rozmów do Tokio udał się podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, Marcin Przydacz. Minister spotkał się m.in. z Kiharą Minoru, specjalnym doradcą Premiera Japonii ds. bezpieczeństwa narodowego oraz dyrektorem generalnym Polsko-Japońskiej Ligi Parlamentarnej, Fujii Naokim, wiceministrem ds. transportu i spraw międzynarodowych, oraz Kawano Yoshihiro, wiceministrem rolnictwa,

16 grudnia: spotkanie ministrów spraw zagranicznych Czech i Japonii. Podczas organizacji 14. szczytu ministrów spraw zagranicznych ASEM w Madrycie doszło do spotkania ministrów Japonii i Czech. Minister Tomáš Petříček rozmawiał z ministrem Motegim Toshimitsu o nadchodzących uroczystościach związanych z setną rocznicą nawiązania relacji dyplomatycznych. Rozmowy dotyczyły również współpracy gospodarczej i technologicznej.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

5 grudnia: Japonia rozwija produkcję wołowiny Wagyu. Japonia planuje zwiększenie produkcji wołowiny „wagyu” do 300 000 ton rocznie. Japońska wołowina „wagyu” jest jednym z najdroższych rodzajów wołowiny na świecie. Zwiększenie produkcji jest spowodowane większym popytem zagranicznym i wejściem w życie umowy handlowej ze Stanami Zjednoczonymi. Porozumienie pozwala na zwiększenie limitów japońskiej wołowiny jaka może zostać wyeksportowana do Stanów Zjednoczonych przy obniżonych cłach. Japonia liczy również na otwarcie rynku chińskiego. W roku 2019 w Japonii wyprodukowano 149 000 ton wołowiny „wagyu”.

10 grudnia: PLD planuje wprowadzenie ulg podatkowych w celu rozpowszechnienia technologii 5G. Zespół podatkowy wewnątrz Partii Liberalno-Demokratycznej debatuje nad wprowadzeniem preferencyjnych stawek podatkowych dla firm telekomunikacyjnych, które będą budować sieć 5G w Japonii. Firmy będą mogły odliczyć 9% kosztów inwestycji od podatku dochodowego od osób prawnych lub 30% od dochodu podlegającego opodatkowaniu.

10 grudnia: Toyota i Denso utworzą spółkę produkującą półprzewodniki dla sektora automotive. Korporacja Toyota oraz producent części samochodowych Denso będą rozwijać produkcje półprzewodników wykorzystywanych w pojazdach elektrycznych i pojazdach autonomicznych. Spółka o nazwie Mirise Technologies będzie prowadzić badania nad półprzewodnikami, mającymi odgrywać kluczową rolę w rozwoju branży motoryzacyjnej. Przedsięwzięcie będzie miało swoją siedzibę w prefekturze Aichi.

11 grudnia: Japonia próbuje przyciągnąć Indie do negocjacji dotyczących RCEP. Japoński minister gospodarki Kajiyama Hiroshi zaproponował rządowi Indii wsparcie w rozwianiu obaw, które skłoniły ten kraj do opuszczenia negocjacji dotyczących utworzenia Wszechstronnego Regionalnego Partnerstwa Gospodarczego (RCEP). Minister Kajiyama przedstawił chęć współpracy podczas dwudniowej wizyty w Indiach, która miała poprzedzić wizytę premiera Abe Shinzō w tym kraju. Projekt RCEP to umowa gospodarcza obejmująca 16 państw z

regionu Azji i Pacyfiku w tym Australię, Chiny, Japonię i państwa ASEAN. Indie opuściły negocjacje w obawie przed wzrostem deficytu w handlu z Chinami. Japoński rząd nie chce by inicjatywa została uruchomiona bez udziału Indii w obawie przed silniejszymi wpływami Chin.

24 grudnia: Chiny częściowo znoszą zakaz importu japońskiej wołowiny.

Władze w Pekinie zniosły zakaz importu dla części wołowiny pochodzącej z Japonii. Embargo na japońskie produkty mięsne zostało wprowadzone w roku 2001

w związku z zagrożeniem chorobą wściekłych krów. Zniesienie embarga jest wyrazem polepszenia relacji dyplomatycznych przed planowaną wizytą Xi Jinpinga w Japonii.

26 grudnia: problemy z pakietem ratunkowym dla WeWork.

Grupa SoftBank prowadzi negocjacje z trzema japońskimi bankami w celu zapewnienia pakietu ratunkowego dla firmy WeWork w wysokości 3 miliardów USD. Rozmowy napotkały jednak przeszkodę po tym jak pożyczkodawcy poinformowali, że grupa SoftBank wyczerpała dostępny limit kredytowy. Banki Mizuho Financial Group Inc, Mitsubishi UFJ Financial Group Inc (MUFG) i Sumitomo Mitsui Financial Group Inc (SMFG) domagają się dodatkowych zabezpieczeń przed zainwestowaniem środków w pakiet ratunkowy.

31 grudnia: ucieczka byłego prezesa Nissana Carlosa Ghosna.

Pomimo dozoru policyjnego byłemu prezesowi Nissana udało się przedostać do Libanu za pomocą prywatnego samolotu. Carlos Ghosn wydał oświadczenie, w którym twierdzi że uciekł przed „niesprawiedliwością i prześladowaniem politycznym”. Ghosn oczekiwał na proces w związku z oskarżeniami o ukrywanie dochodów i niewłaściwe wykorzystanie środków firmy. Prawnicy Ghosna twierdzą, że nie wiedzieli o planach swojego klienta. Japonia nie posiada porozumienia o ekstradycji z Libanem.

KOMENTARZ

1. Najciekawsze wydarzenia w grudniu koncentrują się wokół wizyty prezydenta Iranu w Japonii. Głównym celem wizyty, na którą zgodę wydały władze w Waszyngtonie, były negocjacje dotyczące wsparcia finansowego dla Iranu oraz próba utrzymania porozumienia nuklearnego. Dodatkowo japoński rząd zatwierdził plan wysłania niszczyciela Japońskich Sił Samoobrony w pobliże Cieśniny Ormuz, który został zaakceptowany przez irańskiego przywódcę. Jednocześnie premier Abe poinformował, że w styczniu ma zamiar odwiedzić Arabię Saudyjską i

Zjednoczone Emiraty Arabskie w celu zrównoważenia nastrojów sojuszników i zabezpieczeniu dostaw ropy naftowej. Można się jednak spodziewać, że plany japońskiego rządu związane z wizytą na Bliskim Wschodzie mogą ulec zmianie po zaostrzeniu napięcia wywołanego atakiem na ambasadę Stanów Zjednoczonych w Bagdadzie oraz zabicie dowódcy irańskich wojsk Kasima Sulejmaniego. Pomimo zabiegów prezydenta Abe zmierzających do uspokojenia napięcia i utrzymania porozumienia nuklearnego z Iranem, atak Stanów Zjednoczonych w Bagdadzie oznacza najprawdopodobniej jego definitywne zerwanie. Władze Iranu poinformowały, że nie czują się zobowiązane do dalszego ograniczania procesu wzbogacania uranu.

2. Równie ważnym wydarzeniem w grudniu był trójstronny szczyt z udziałem przywódców Chin, Japonii i Korei Południowej. Podczas szczytu w C doszło do pierwszych od 15 miesięcy rozmów pomiędzy prezydentem Moonem Jae-inem a premierem Abe Shinzō. Pomimo tego, że przywódcy potwierdzili chęć rozwiązania sporu w relacjach dwustronnych stanowiska obu przywódców nie zawierały żadnych nowych propozycji rozwiązania spornych kwestii. Premier Abe zabiega o interwencję koreańskiego rządu w sprawie wyroków sądowych nakazujących wypłatę odszkodowań przez japońskie firmy. Prezydent Moon domaga się zniesienia ograniczeń w imporcie półprzewodników, lecz rząd w Tokio zasłania się kwestiami bezpieczeństwa narodowego. Na niższych szczeblach dyplomatycznych widać jednak szereg gestów po obu stronach konfliktu, które mogą doprowadzić do poprawy relacji. W geście dobrej woli ministerstwo gospodarki zniosło część ograniczeń eksportowych przed spotkaniem obu przywódców. Do koreańskiego parlamentu wpłynął projekt ustawy zmierzającej do naprawy relacji z Japonią, który nie został skomentowany przez przedstawicieli japońskiego rządu. Pomimo tego, że w wyniku nacisków ze strony Stanów Zjednoczonych władze w Seulu i w Tokio powróciły na ścieżkę rozmów, na tym etapie bardzo trudno przewidzieć kiedy możemy spodziewać się postępu w najważniejszych kwestiach spornych. Japoński rząd nie wykazuje gotowości do szybkiego zniesienia ograniczeń eksportowych i ponownego wpisania Korei Południowej na listę najbardziej uprzywilejowanych partnerów handlowych. Władze w Tokio wyraźnie próbują osłabić pozycję Seulu jako lidera na globalnym rynku półprzewodników oraz dążą do uzyskania korzyści w sporach o podłożu historycznym.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

